

In het VMT 5/84 publiceerde Jan Vermeersch een bijdrage over mensenrechten en vrede.

De auteur stelt dat mensenrechten in wezen ondeelbaar zijn: wie vindt dat de mensenrechten in het Westen gerespecteerd horen te worden, zal hetzelfde vinden voor het Oosten. Hij veroordeelt de optie van Vrede enkel te willen praten met de officiële Oosteuropese vredesbeweging: men dient immers met alle gezindten van gedachten te wisselen en de voorwaarden voor een onafhankelijke werking dienen gewaarborgd te blijven. Daarenboven hebben de politieke regimes in het Oosten de neiging alle aspecten van het dagelijks leven te controleren, het vredesdenken inclusief. Wie meent dat dergelijke spanningsfactoren in de strijd voor een blokrijk Europa niet van belang zijn, bedriegt zichzelf, aldus Jan Vermeersch.

Toch waarschuwt de auteur ervoor de vredesbeweging niet in de koude oorlogspropaganda van de V.S. te laten meesleuren: men hanteert maar al te vaak de mensenrechtenproblematiek om een verhoogde bewapening te legitimeren.

Een antwoord op dit artikel krijgt u van Vrede-redactiesecretaris Lucien Bollart.

VREDE, MENSENRECHTEN EN OOSTEUROPESE VREDESBEWEGINGEN

In het V.M.T. hebben we met belangstelling de bijdrage van Jan Vermeersch (1) doorgenomen. Hierin worden zowel het maandblad "Vrede" als de vredesbeweging vzw Vrede op de korrel genomen. Dat verwondert ons niet. De vzw Vrede is de jongste jaren herhaaldelijk in de media de schietschijf geweest. We herinneren ons o.a. nog levendig de jongste uitgebreide artikelenreeks in de Gazet van Antwerpen (2), waarin

we zowel wegens onze toch wel gewaardeerde medewerking in het Overlegcentrum voor de Vrede (OCV) en in het Vlaams Aktiekomitee tegen Atoomwapens (VAKA) — beide trouwens onder onze impuls opgericht — als wegens onze politieke lijn het mikpunt uitmaakten. Steeds heeft men getracht ons te isoleren om de mogelijke verspreiding van ons politiek inzicht en dus de politieke verdieping binnen de brede

vredesbeweging door haar enkel te houden op een overwegend moreel, ethisch standpunt dat zonder politieke inhoud of strategie uiteindelijk het onderspit moet delven tegenover de wel degelijk politieke argumentatie van de rakettenvoorstanders. Deze vaststelling heeft niets te maken met zelfoverschatting, maar alles met de nu eenmaal speciale plaats die vzw Vrede in Vlaanderen bekleedt.

Deze pogingen van rechts zijn tot nu toe slechts ten dele gelukt. Toch zijn zij er in geslaagd zelfs bij sommigen ter linkerzijde, vooral die die van huize uit een ander gedachtengoed geërfd hebben of die alsnog het inzicht missen de dagdagelijkse burgerlijke indoctrinatie te beantwoorden, sporen achter te laten. Vermeersch's artikel past o.i. in dit kader. Soms verlaagt hij er zich zelfs toe dezelfde tactiek toe te passen. Hij moet trouwens herhaaldelijk toegeven dat zijn uitgangspunten ivm. Vrede ('thesen') berusten op enige on''duidelijkheid'', zaken die 'nooit als dusdanig geformuleerd' zijn of 'niet met zoveel woorden verdedigd'. Als men meningsverschillen op zo een manier fundeert is het woord 'verdachtmaking' niet ver af. Vandaar dat de auteur 'de vrienden van Vrede dankbaar (zou) zijn indien zij terzake enige duidelijkheid wilden scheppen'. Nochtans werden onze stellingen in alle duidelijkheid gepubliceerd of uiteengezet.

Het maandblad en de vredesbeweging

Vermeersch bewijst met zijn bijdrage Vrede slecht te kennen en weinig praktische ervaring te hebben in de vredesbeweging. In de eerste plaats verwacht hij voortdurend het maandblad met de vzw. Het maandblad wordt uitgegeven door de gelijknamige vzw, maar biedt een spreekbuis aan 'al diegenen die — door degelijke informatie of voorstellen — een bijdrage willen brengen tot de

internationale ontspanning'. Deze tekst is in elk nummer te lezen onder de namen van medewerkers en eindredactie, waar Vermeersch inderdaad kan zien dat Willy Courteaux als gewaardeerd regelmatig medewerker niet tot de eindredactie behoort, evenals prof. Leo Michielsens trouwens, wat Vermeersch dan weer (toevallig ?) niet vermeldt. Met dit uitgangspunt publiceert het maandblad bijdragen van de hand van schrijvers die helemaal niet tot de beweging vzw Vrede behoren (internationale bijdragen bijvoorbeeld), of zelfs van leden van andere Vlaamse vredesbewegingen (zoals Pax Christi of IOT) of andere socio-culturele organisaties of onderzoeksinstituten (Vlaamse Vredesuniversiteit en SEVI bijvoorbeeld). Wanneer Vermeersch zich dus ergert aan onduidelijkheid dan moet hij wel beseffen dat in ons maandblad een waaier van — soms afwijkende — stemmen aan bod kunnen komen. Dat is precies onze politieke en redactionele optie : wij menen dat de vrede, ontwapening en internationale ontspanning slechts gebaat zijn bij dialoog en samenwerking. De redactie van Vrede is van mening dat wij moeten blijven zoeken naar en vertrekken van wat ons bindt en niet van wat ons scheidt !

De vredesbeweging, vzw Vrede, vertrekt van dezelfde opvatting. Reeds meerdere malen schreef André De Smet dat niemand het alleenrecht op de vrede heeft. Vrede en ontspanning kunnen enkel via samenwerking en dialoog bereikt worden. En wie de talrijke samenwerkingsverbanden bekijkt die wij in een kwart eeuw bestaan opgericht of waar wij aan meegewerkt hebben, weet dat het steeds onze bekommernis was en is met juiste eisen zo breed mogelijke coalities aan te gaan. Dit wordt ons trouwens niet steeds in dank afgenomen. Dit uitgangspunt is niet enkel tactisch. Het is natuurlijk wel zo dat het militair-industrieel complex, met zijn politieke verlengstukken, enkel beantwoord kan

worden door een massale beweging. Maar het blijft een objectief gegeven dat niet enkel de vredesmilitanten van welke politieke strekking ook vrede willen, maar het overgrote deel van de bevolking en van de volkeren waar ook.

De brede antirakettenbeweging leert ons echter opnieuw dat ook de vredesstrijd er niet enkel een is van goede bedoelingen. Het is een politieke strijd waarvan we de aard moeten doorgronden. Voor vzw Vrede worden de internationale verhoudingen en de problemen van bewapening en ontwapening, zowel nationaal als internationaal, hoofdzakelijk beheerst door klassentegenstelling. In 1980 stelde de vzw een uitvoerige basistekst op die als uitgangspunt en leidraad dient. Onder luik B, titel 'Van alle maatschappelijke tegenstellingen is deze tussen arbeid en kapitaal de meest fundamentele, ook op het niveau van de internationale verhoudingen' (3) wordt de plaats van kapitaal, socialisme en Derde Wereld in de huidige wereld omschreven. Als voornaamste tegenstander wordt het multinationaal militair-industrieel complex genoemd, waarbij de plaatselijke krachtsverhoudingen in samenhang met de steun van buitenaf het resultaat van de strijd bepalen. Als internationaal politiek alternatief wordt die van de vreedzame coëxistentie aangehangen, niet als bevestiging van een status quo, maar als antwoord op dreiging, het streven naar militaire overmacht en de koude oorlog.

Ziedaar de essentie van het platform van de vzw Vrede als beweging, die vanuit die opties een eigen, specifieke inbreng heeft in de brede coalitieverbanden. *De vzw Vrede is dus zelf een bundeling van vredesmilitanten uit verschillende politieke families.*

Vrede en de mensenrechten

Het is vanuit de algemene uitgangspunten van de basistekst dat

vzw Vrede reeds 2 jaar na elkaar op haar jaarlijkse militantendag in september de problematiek van mensenrechten en vrede besprak. Twee jaar geleden reeds besloeg dit onderwerp — en die van de 'onafhankelijke' vredesgroepen in Oost-Europa — meer dan 1 bladzijde in het rapport dat naar voren gebracht werd. Daarin stond in alle duidelijkheid reeds "er moet een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen de strijd tegen de kernwapens en de mensenrechtenproblematiek" (4). Verwijzend naar onze ervaringen op de 2de END-conventie in Berlijn werd onomwonden gesteld dat de vermenging van ontwapenings- en mensenrechtenproblematiek zowel nationaal als internationaal de brede coalitie voor kernontwapening dreigt intern te verdelen, af te brokkelen en op een verkeerde golfengte te plaatsen. Het is de taak van de vredesbeweging ontwapening te eisen. Op korte termijn is dat in de eerste plaats kernontwapening (en nu ook het verhinderen van de militarisering van de ruimte). Het is niet de taak van de brede antikernwapenbeweging op te komen voor de mensenrechten waar ook ter wereld.

Op de jongste militantendag (8/9/'84) werd daar nog aan toegevoegd dat wij ons geen illusies hoeven te maken. Het zijn niet de vredesbewegingen die uiteindelijk akkoorden over wapenbeheersing of afbouw zullen tekenen. Het zijn de politieke vertegenwoordigers van de verschillende staten. Dat betekent — zoals het VAKA de jongste tijd duidelijker stelt — dat we politiek naar hen toe moeten werken. Wanneer de mensenrechtenproblematiek — zowel die in Oost als West als Zuid — bij de antikernwapenbeweging betrokken wordt, mogen we zeker zijn dat 'de dialoog strop zit op zijn Madrileens' (verwijzend naar de Helsinki-opvolging in Madrid) (4).

Op het vlak van de standpunten t.o.v. (kern)ontwapening zijn de ver-

schillen tussen de twee blokken duidelijk. Het maandblad heeft het steeds een van zijn taken gevonden de verschillende posities rond de onderhandelingstafel duidelijk te maken en toe te lichten. De socialistische landen onderschrijven een algemene kernontwapening, maar zijn realistisch genoeg tussenstappen te formuleren zoals een *controleerbare bevrizing* van het onderzoek, de productie en opstelling van *nieuwe (kern)wapens*, een *no-first-use verklaring* en *niet-aanvalspact* en *kernwapensvrije zones*, om de *afbouw van "Euroraketten"* tot Frans en Brits niveau niet te vergeten. Al deze eisen leven ook in de West-europese vredesbeweging. De bevrizing is zelfs een voorstel dat vanuit de Amerikaanse brede "freeze campaign" overgenomen werd door het Sovjet vredescomité en op háár voorstel werd het een officieel standpunt van de Sovjetregering. Dat onze media deze *parallel lopende belangen* (van alle volkeren trouwens) en de politieke wil van de Sovjet-Unie niet duidelijk willen maken is bekend. Het hoeft ons ook niet te verwonderen dat de voorstanders van (kern)bewapening deze realiteit willen 'vertroebelen' en ze zijn maar wat blij dat hun voortdurend hame- ren op de mensenrechten in Oost-Europa door sommige delen van de vredesbeweging overgenomen wordt.

Opnieuw moet gesteld — zoals op de jongste militantendag — dat het niet willen mengen van vrede en mensenrechtenactie niet alleen een tactisch gegeven is. Wanneer wij een politiek van vreedzame coëxistentie stellen tegenover die van dreiging en koude oorlog, dan betekent dat dat de brede vredesbeweging in haar eisen naar de politieke vertegenwoordigers en onderhandelaars toe zich niet moet uitspreken over dit of dat maatschappelijk systeem. *Het is volgens ons niet de taak van de brede vredesbeweging om een oordeel te vellen over het socialisme — het bestaande of het utopische — of het*

kapitalisme in dit of dat land. Het inbrengen van een discussie over mensenrechten leidt onherroepelijk tot zo een discussie. *Het behoort o.i. wél tot de belangrijke taken van de vredesbeweging in te gaan tegen koude oorlogspropaganda en het vijandsbeeld.* De laatstgenoemde worden steeds boven gehaald om de (kern)bewapening tegenover de eigen bevolking te verantwoorden, indien de brede vredesbeweging de kernontwapening voorstaat dan moet ze o.i. ook het vijandsbeeld afbouwen, anders zou men de meerderheid die men momenteel achter zich weet wel eens vlug kunnen verliezen. Op welke manier het Westen het thema van de mensenrechten in Oost-Europa misbruikt om haar koude oorlogspropaganda op te voeren en het vijandsbeeld te bevestigen hoeft hier zeker niet uit de doeken te worden gedaan. Indien het vijandsbeeld afgebroken wordt zal de meerderheid van de bevolking niet enkel tegen de kruisraketten gericht zijn, maar ook tegen volgende bewapeningsuitgaven die passen in de winsthonger van het militair industrieel complex en haar politiek-strategisch verlengstuk van first-strike.

Een ander noodzakelijk punt, waar Vermeersch ook over schrijft, wil de vredesbeweging niet verdeeld worden na de opstelling van de raketten is het onderzoek naar de mechanismen achter de bewapening. Volgens Vermeersch is dat helemaal geen probleem. Wij zijn niet zo optimistisch op dit punt. Vele vredesmilitanten zijn er inderdaad van overtuigd dat de technologische vernieuwingen aan de oorsprong liggen van de bewapeningswedloop. Voor ons, vanuit onze basistekst over de tegenstelling arbeid-kapitaal, is dé uiteindelijke drijfveer het kapitalistische winstprincipe en de vrijwaring van de strategische posities voor een verdere instandhouding van economische privileges waar ook ter wereld (o.a. de voor diezelfde winsthonger zo nodige afzetgebieden). Dát

is de kern van wat Vermeersch het 'economisch motief' noemt. Tot die uitspraak komen reeds heel wat minder vredesmilitanten. Wanneer men het bij de 'technologische impulsen' houdt, kan men op dezelfde manier over de Sovjet technologie praten. Op die manier worden de ingehamerde 'emoties en frustraties' tov. Oost-Europa opnieuw gestut. Want het mist sommigen in de brede vredesbeweging meestal nog aan de politieke moed ook publiekelijk beide blokken — al was het maar in hun onderhandelingsstandpunten — niet gelijk te schakelen, hoewel Vermeersch denkt dat het merendeel van de vredesmilitanten van het tegendeel overtuigd is. Hoe diep die gelijkschakeling wel zit, kan bijvoorbeeld afgeleid worden uit hoe dikwijls in de brede vredesbeweging het Frans en Brits kernwapenarsenaal of de Forward Based Systems vergeten worden of sommigen zelfs de SS-20 op gelijke voet plaatsen met Pershing II en kruisraketten. Wij herhalen nogmaals dat het niet gaat over een oordeel vellen over welk systeem ook, maar wel het verschil in eisen en bewapeningsmechanismen van Oost en West te doorzien. Dat zou ons trouwens helpen een betere strategie uit te stippelen, want daartoe is het nodig zijn ware tegenstanders en zijn bondgenoten te onderkennen.

Het is eveneens juist dat een economisch ontwricht en militair bedreigd Europa de "mensenrechten", zowel in Oost als West, negatief beïnvloedt. Dat wordt in Oost-Europa, de vredesbewegingen aldaar inbegrepen, trouwens volmondig onderkend en onderschreven. Iedereen, zowel in Oost, West als Zuid, heeft er alle belang bij een blokkenvrij ontspannen Europa te kennen. Welke mensenrechten bestaan er trouwens als het recht op leven nucleair aangevallen wordt? Vandaar opnieuw onze stelling de twee zaken niet te mengen om zo vlug mogelijk tot ontspanning te komen. Maar

deze redenering, die ook door Vermeersch gevolgd wordt, heeft het — niet alleen in het END — zeker nog niet gewonnen! Laat staan dat ze bij de brede aanhang van de vredesbeweging reeds zou ingeburgerd zijn. Heel kort willen we hierbij nog opmerken dat het volgens ons fout is te stellen dat "mensenrechten ondeelbaar zijn". Er is niet enkel een verschil in belang, nogmaals er zijn maar weinig mensenrechten indien het leven niet meer bestaat. Vanuit de tegenstelling arbeid/kapitaal is er een ingewikkelde maatschappelijke analyse te maken over de bundel mensenrechten. Ik verwijs hierbij naar de door vzw Vrede uitgegeven brochure over die problematiek van de hand van Koen Raes, Vermeersch wel bekend. (5) Volgens ons mag de enge Westerse opvatting van de (individuele) mensenrechten (die trouwens door de rechtse krachten niet gehanteerd worden wanneer het om de schending van de eveneens individuele mensenrechten gaat in het eigen Westen en de ontwikkelingslanden) niet aan de socialistische landen opgedrongen worden en vice versa. De realiteit toont ons dat de mensenrechtenproblematiek maar al te vaak misbruikt wordt om het vijandsbeeld aan te wakkeren, internationale onderhandelingen te boycotten en bewapening en militaire dreiging te rechtvaardigen.

Vermeersch schrijft het met ons eens te zijn over het niet door elkaar halen van mensenrechtenproblematiek en vredesbeweging. Nochtans komt hij er nadien toch uitvoerig op terug, wat ons verplicht ook onze stellingnames over andere punten, zoals de bewapeningsmechanismen, te verduidelijken. Iedereen is uiteraard vrij zich in te laten met de problematiek van de mensenrechten in Oost-Europa, maar dan inderdaad niet via de kanalen van de vredesbeweging. Doet men dat wel dan vervult men de wens van de voorstanders van bewapening, die niets liever zouden zien dan een verdeelde

en verzwakte vredesbeweging met eindeloze discussies over het Oost-europese maatschappelijke systeem.

Vrede en de niet-officiële Oost-europese vredesbewegingen

Komen we tot Vermeersch's tweede these; het contact met de Oosteuropese vredesbewegingen. Vermeersch meent dat wij — de vzw — wensen "dat de officiële Oosteuropese vredesbewegingen en de nieuwe Westeuropese vredesbewegingen mekaar de hand reiken, bij uitsluiting van de niet-officiële Oosteuropese vredesbewegingen". Hij verwijst ons meteen "niet-officiële vredesstemmen uit Oost-Europa volkomen te negeren of in het verdomhoekje van de dissidentie" te plaatsen. Laat ons toe eerst een aantal door Vermeersch gebruikte termen te omschrijven, teneinde verdere verwar- ring — die op dit vlak reeds over- vloedig heerst — te voorkomen. De zgn. "officiële" Oosteuropese vredesbewegingen worden gespijsd via een vredesfonds waarin heel wat individuen en massa-organisaties (waaronder de kerken) geld storten. In dit gezicht zijn ze niet "officië- ler" dan Westerse vredesbewegingen. Het attribueert "officieel" zou dus in essentie slaan op de gelijklopendheid van hun eisen met die van hun re- geringen. Volgens ons komt het er echter op aan naar de inhoud van die eisen te kijken. Hoger vermeldden we reeds een aantal van die stand- punten. Zou het niet mooi zijn in- dien ook onze Westerse regeringen de eisen van de 'nieuwe' Westeu- ropese vredesbeweging zouden over- nemen? Maakt dat dan die vredes- beweging meteen 'officieel', en dus voor velen verdacht? Wij vrezen dat het ongemak dat velen blijven voelen voor de 'officiële Oosteu- ropese comités eerder gebaseerd is op 'emoties', diep ingewortelde vooroor- delen na een gebrek aan kennis van hun eisen.

Het gaat hem dus duidelijk over

de inhoud van de doelstellingen. Een verwijt dat hier vaak wordt geuit, is dat de Oosteuropese 'officiëlen' enkel tegen de Westerse bewapening zouden opkomen. Niets is echter minder waar. Zij betogen zowel voor ontwapening in Oost als in West. Zoals elke vredesbeweging die zichzelf respecteert hebben ook zij daartoe een strategie uitgestippeld gebaseerd op een analyse. In die analyse leggen zij, net zoals vele Westerse vredesmilitanten, de impuls van de bewapeningswedloop in het Westerse streven naar militair over- wicht, uitgaande van het winstprin- cipe dat het militair- industrieel complex kenmerkt. Vandaar dat het voor hen duidelijk is dat wanneer bijvoorbeeld geen Pershings en kruis- raketten opgesteld worden, er ook geen SS-21 en 22's komen. Dat is ten slotte wat Kinnock, en onlangs nog Robert De Gendt en Ignaas Lindemans, te horen kregen. Wan- neer in het Westen de politieke wil tot ontwapening zou bestaan, vindt die in Oost-Europa onmiddellijk weerklank, zowel bij de "officiële" vredesbeweging als bij de politiek verantwoordelijken.

De hoger vermelde gang van zaken rond de eis tot wederzijdse contro- leerbare bevestiging toont aan dat de Oosteuropese "officiëlen" meer zijn dan wat hier smalend "ambassadeurs van de Oosteuropese defensiepoli- tiek" genoemd wordt. Nogmaals, het gaat hem hier niet over een maat- schappijkeuze maar wel over de eisen op het vlak van ontwapening en de- tente. Een analyse van die eisen van de "officiëlen" doet ons besluiten — anderen horen misschien liever 'toegeven' — dat zij parallel lopen aan wat hier leeft en geëist wordt.

Dit parallellisme bevestigt onze appreciatie over de socialistische lan- den in de internationale verhoudin- gen. In onze basistekst schreven we reeds: "De opkomst van een socia- listische wereld heeft niet in één handomdraai deze wereldmarkt ver- anderd." Maar de sociale inhoud en

het politiek en militair gewicht van dit relatief nieuwe verschijnsel hebben bijgedragen tot een vorm van 'tegenmacht.'" (6)

Op dit vlak van de eisen is ook reeds in Oost-Europa heel wat verhelderend werk geleverd. Vermeersch weet toch ook wat in Hongarije gebeurde met de 'onofficiële' groep voor Dialoog? (7) Het gaat hem dus helemaal niet over 'officieel' zijn of niet, maar wel over de inhoud, eisen en strategie, van de Oosteuropese vredesbewegingen. En voor wie de "niet-officiële" Oosteuropese vredesgroepen precies "koel en afstandelijk" volgt is het duidelijk dat zij ofwel op dezelfde golflengte zitten als de officiële (maar dan met minder aanhang, of opgegaan zijn in de officiële, zoals in Hongarije bijvoorbeeld), ofwel een andere strategie volgen waarin precies de mensenrechten centraal staan (Charta '77 bijvoorbeeld) en daardoor *zichzelf* onherroepelijk in de hoek van de dissidentie plaatsen. Het is trouwens opvallend dat vele Oosteuropese dissidentiegroepen de jongste tijd zich ook met de vredesproblematiek inlaten. Dat zou er op kunnen wijzen dat zij gebruik willen maken van de huidige "vredes"hausse om hun dissidentie meer weerklank te doen vinden.

Voor wie Vermeersch's gedachten-gang analyseert is het gemakkelijk hem te antwoorden. Hijzelf concludeert "de strijd voor de vrede, van niet-officiële zijde in Oost-Europa, is automatisch mensenrechtenstrijd". En daarvoor ging Vermeersch nu juist akkoord met ons dat beide niet gemengd mogen worden. Wie pleit dan voor exclusieve contacten? Wij vrezen dat Vermeersch de consequentie van zijn en onze eerste "these" niet doortrekt. Wij komen tot hetzelfde besluit: wie contact wil met oppositionele groepen of dissidenten kan dat, maar dan "buiten de kanalen van de vredescontacten" (dixit Vermeersch).

Voor wat het aanhalen of bekri-

tiseren van de niet-officiële standpunten in het maandblad "Vrede" betreft hanteren wij dezelfde criteria. De doelstellingen en de strategie (mensenrechten erbij of niet) én de praktijk zijn bepalend. Zo publiceerden wij als enig blad de brief van de Hongaarse Vredesgroep voor Dialoog aan de 2de END-conventie (Berlijn) en plaatsten wij vraagtekens achter het 'vredeswerk' van Ronald Jahn (9) en Solidarnosc (10).

Vrede en de internationale vredesbeweging

Uit dit alles is inmiddels wel duidelijk dat zowel vzw Vrede als het maandblad eigen criteria hebben om de toestand te analyseren en er een praktijk naar te richten. Vermeersch's 'indruk dat de inzichten van Vrede eenzijdig geïnspireerd zijn door die van de Wereldvredesraad' is dus een verkeerde indruk. Wij kennen Vermeersch's mening — en die van anderen — over de Wereldvredesraad. Onze inzichten zijn enkel geïnspireerd door onze analyse, gebaseerd op het zoeken naar klassen-tegenstellingen (11), en onze jarenlange ervaring. Onze stellingnamen zijn geen gevolg van ons lidmaatschap van de Wereldvredesraad. Het is wel andersom. Onze doelstellingen en politieke strategie wijzen precies uit dat het voor ons belangrijk blijft lid te blijven. Ik wil hier niet de evolutie binnen de Wereldvredesraad beschrijven. Het is echter een feit dat zij internationaal het grootste forum blijft en dat zij zich herhaaldelijk open stelt voor iedereen die met de vrede begaan is (12). Het is eveneens van zeer groot belang dat de bevrijdings- en vredesbewegingen uit de derde wereld er een niet onaanzienlijke rol spelen en in grote getale lid van zijn. Het moet ons hierbij van het hart dat vzw Vrede nooit de illusie van een unitaire vredesbeweging gekoesterd heeft. Zo een beweging heeft trouwens nooit

bestaan, al was het maar wegens de ongelijke omstandigheden waarin gewerkt wordt. Vrede heeft echter wel de overtuiging dat om resultaten te behalen een minimaal gezamenlijk platform nodig is, en dat voor *alle vredesorganisaties* zonder uitzondering, in Oost en West. Dit minimaal platform is echter zowel inhoudelijk (eisen) als strategisch. De strategie van het niet vermengen van vredes- en mensenrechtenproblematiek, net als het niet vermengen van ontwapeningseisen en maatschappijkeuze, lijkt ons voor de brede vredescoalities primordiaal. Daardoor sluiten de dissidentengroepen zichzelf reeds uit. Een ander belangrijk punt hierbij is het onderkennen van zowel tegenstander als objectieve medestanders in de strijd voor vrede en ontwapening. Indien de term "objectieve bondgenoot" afschrikt kan men misschien spreken van parallel lopende belangen. Wij wezen reeds op de standpunten van de socialistische landen daaromtrent.

Meteen mag ook duidelijk zijn dat wij nooit "Oosteuropese wensen" aanvaard hebben en er ook nog nooit gehoord hebben! Net zoals wij volledig autonoom onze inzichten en praktijk uitstippelen, zo ook staan wij er op dat de brede vredesbeweging haar autonoom karakter be-

houdt. Schrijven dat "het aanvaarden van sommige 'Oosteuropese wensen' impliciet door de vrienden van Vrede alweer bepleit wordt" is niet enkel een leugen, maar een insinuatie de journalistieke deontologie onwaardig. Een insinuatie trouwens niet enkel aan ons adres, maar eveneens aan Oost-Europa. Op zo een manier kan men "bewijzen" wat men wil en in plaats van een politieke bijdrage te leveren zet men de verdachtmakingen verder.

Wij hopen hiermee een antwoord gegeven te hebben op de aantijgingen aan ons adres en tezelfdertijd een bijdrage geleverd te hebben tot het uitstippelen van een efficiënte strategie van de vredesbeweging inzake mensenrechten en de Oosteuropese vredesbewegingen. Deze zaak is inderdaad met "emoties en frustraties" overladen, om nog maar van opportunisme te zwijgen. Ook aan dit laatste heeft de vredesbeweging op lange termijn niet gewonnen. Wij kunnen niet anders dan betreuren dat, net zoals Swaelen en co over het VAKA, mensen ter linkerzijde ons menen te moeten bekritisieren met informatie uit tweede hand of roddel i.p.v. onze basisprincipes en lijn ter hand te nemen.

L. Bollaert
Redactiesecretaris VREDE

Noten

(1) J. Vermeersch, 'Mensenrechten en vrede', *V.M.T.*, vierde kwartaal '84. Alle aanhalingen komen uit dit artikel, behalve waar opgegeven.

(2) *Gazet van Antwerpen*, 24, 25, 27, 29 november en 1, 2, 3 en 4 december 1982.

(3) Basistekst 1980, *Vrede* nr. 195, juni-juli '80, blz. 13.

(4) Verslag van militantendag 3/9/'83, L. Bollaert: '*Vrede en de Euro-raketten*', blz. 8.

(5) Koen Raes, *Omtrent mensenrechten*, in de reeks Vrede-uitgaven, documenten en dossiers.

(6) Basistekst, op cit., blz. 13.

(7) zie Vermeersch's interview, *Rode Vaan*, jrg. 63 nr. 28.

(8) L. Bollaert, Een verscheurde conferentie in een verscheurde stad, *Vrede* nr. 255, september '83, blz. 24.

(9) *Vrede* nr. 235, september '84, blz. 22.

(10) Solidarnosc en de raketten, *Vrede* nr. 240, februari '85, blz. 33.

(11) "De overtuiging dat: — klassentegenstellingen fundamenteel zijn, — het zoeken ernaar een geldige analysemethode biedt, (...)" basistekst, op. cit., blz. 13.

(12) zie o.a. Praag '83, verslag in "*Samen werken voor de Vrede*", in de Knipscheer, Haarlem, 1983.
